

Datum vergadering : 8 mei 2018

Aanwezig

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Henk Meester
VVD : Mauriel van As
WIJ Lansingerland : Petrine van Olst
CU : Jurjen Dieleman
D66 : Ronald van der Stad
GroenLinks : Richard Heijdra
PvdA : Hamid Azzouzi

Voorzitter : Jan Pieter Blonk

Commissiegriffier : Marijke Walhout

Wethouder : Simon Fortuyn

Ambtelijk : Reinier van der Pol

: Martijn de Quartel

Afwezig

CDA : Hans van der Stelt

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering om 20.00 uur en heet aanwezigen welkom, met name de nieuwe leden van de BAC. De BAC brengt adviezen uit aan de raad.

2. Vaststelling agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Vaststelling verslag vorige BAC vergadering d.d. 23 november 2017

Er zijn geen wijzigingsvoorstellen binnen gekomen. Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Niet verbinden van consequenties aan afwijkingen intern inkoop- en aanbestedingsbeleid voor de jaarrekeningcontrole 2017

De heer Meester gaat er van uit, dat bij de uitvoering van het aanbestedingsbeleid te goeder trouw is gehandeld, maar hij mist een verklaring van het college over de afwijkingen. Is het onbekendheid met de regels? Of is het vastgestelde aanbestedingsbeleid in bepaalde situaties niet goed uitvoerbaar? De bevindingen van de accountant moeten dus volgens hem wel consequenties hebben, in de zin van verheldering door het college over de oorzaken en een voorstel m.b.t. het voorkomen van herhaling, hetzij door betere aansturing van aanbestedingsprocedures, hetzij door de uitvoeringbaarheid van de voorschriften te verbeteren. Er wordt aangevoerd, dat nader onderzoek niet zou moeten plaats vinden, wegens de hoge kosten. Niet beoordeeld kan worden wat nader onderzoek toevoegt en of het de uitgave waard is. Immers, raming van de meerkosten ontbreekt. Ook is niet aangegeven wat nader onderzoek aan nieuwe inzichten zou kunnen opleveren. Op grond van de beschikbare gegevens, in de bijlagen, heeft hij het idee dat de steekproef en het aantal afwijkingen groot genoeg is om te concluderen, dat er aanleiding is voor verdere maatregelen. De opmerking, dat er gemeenten zijn waar het college over de aanbestedingsregels besluit, is niet ter zake. De werkelijkheid is in Lansingerland nu eenmaal zoals die is. Hij wil zich bij de feiten houden; hij laat het omgaan met alternatieve feiten graag over aan de hogere politiek. Samenvattend is zijn opinie: de accountant moet gewoon zijn werk doen en aan de raad melden wat niet in orde is. De raad moet dan, voor het trekken van conclusies, eerst het college in de gelegenheid stellen haar visie te geven. Het voorstel, zoals het er nu ligt, loopt te hard van stapel. L3B stelt voor om het college om een reactie te vragen in de zin zoals hij dit aan het begin heeft aangegeven.

De heer Dieleman kan zich van harte vinden in de oproep van de heer Meester om het college om een toelichting te vragen. Als er 25 aanbestedingen worden bekeken en bij 9 is het op zijn minst twijfelachtig of ze volgens de regels zijn gegaan, dan is dat eigenlijk een te grote afwijking van het aanbestedingsbeleid. Dit beleid wordt niet voor niets vast gesteld. 9 van de 25 is een te hoog aantal.

Moet dit mee gewogen worden in het oordeel van de accountant over de jaarstukken van 2017? Wat de CU betreft, kan nog steeds uitgezocht worden hoe het zit met het al dan niet volgen van het aanbestedingsbeleid van de gemeente. Is er onbekendheid met de regels? Zijn de regels te streng? Moet getoetst worden of de regels wel toepasbaar zijn? Dit hoeft niet perse in de weg te staan voor het uitbrengen van de verklaring van de accountant. De CU kan het voorstel volgen en de accountant mee geven, dat zij het niet hoeven te onderzoeken als het college toezegt om een onderzoek te gaan doen naar de reden, waarom er zoveel wordt afgeweken van het inkoop- en aanbestedingsbeleid in de gemeente.

De heer Heijdra heeft een kritische bijdrage. Hij heeft grote zorgen m.b.t. de vraag in hoeverre de gemeente in control is op de procedures. Die staat of valt ook bij het oordelen m.b.t. de rechtmatigheid van de jaarrekening 2017. Het bevat ongeveer € 500.000, maar cumulatief is het in het kader van Europese aanbestedingsgrenzen een veel hoger bedrag. De tabel 2014-2017 kan cumulatief gewogen worden en dat is mogelijk nog veel relevanter. Ook een vraag aan mevrouw de griffier. De redenering, zoals die onder 1 wordt gevolgd, namelijk dat de raad een goedkeuring kan geven op het mogelijk afwijken van een EU aanbestedingsdrempel, namelijk € 221.000 voor de levering van een dienst, dat is volgens hem niet mogelijk. Het dient daarvoor aangedragen te worden ter vernietiging door de kroon op het moment dat de raad dat besluit zou nemen. Alleen al op dat punt is nader onderzoek noodzakelijk. Graag de reactie van het college hierop. Kan de raad hierover een rechtmatig besluit nemen? Zijn excuses voor zijn breekbare stem, maar hij voert al weken coalitieonderhandelingen. Als er een steekproef wordt getrokken bij 25 inkooptrajecten, waarbij er 9 afwijken, gaat het om een erg significante afwijking. In hoeverre zijn de desbetreffende processen in control? Welke stappen worden intern genomen om die processen in control te krijgen? Ongeacht of de raad het wel of niet controleert. Ook het interne proces dient, als de verantwoordelijkheid bij het college ligt, van gelijke kwaliteit te zijn in het geval dat de raad de afweging maakt. De redenering in het raadsvoorstel is wat merkwaardig. Het lijkt of het geen consequenties verbinden door de raad geen gevolgen heeft voor de jaarrekening m.b.t. de tolerantiegrenzen van de accountant. Intern zou wel de vraag gesteld moeten worden of de gemeente in control is. Dit is een kritisch proces en moet wel degelijk aan de orde zijn. Graag een reactie vanuit het college. Bij de 9 voorbeelden is een onderbouwing te lezen. In procedurele zin zouden hier oplossingen voor gevonden kunnen worden, zoals raamcontracten en websites. Er zijn behoorlijke verbeteringen mogelijk. Dit hoeft niet veel tijd te kosten, sterker, het kan veel tijd schelen, omdat bij een raamcontract niet meer nagedacht hoeft te worden over de vraag bij welke dienstverlening aangesloten moet worden. De voorzitter geleidt de vraag aan de griffier door aan de ambtelijke organisatie.

De heer Azzouzi zal kort zijn, omdat zijn voorgangers het nodige hebben gezegd. Hij heeft een vraag m.b.t. de toekomst. Hij snapt de oplossing voor deze jaarstukken, maar hij mist in het stuk hoe het in de toekomst geborgd wordt, dat deze afwijkingen niet meer voorkomen. Als er afwijkingen plaats vinden, moet dat vooraf gemeld worden aan de raad. Of als de raad het mandateert aan het college, aan het college.

De heer Van As sluit zich grotendeels aan bij zijn voorgangers. Bij bijna 40% van de gecontroleerde inkopen is sprake van afwijkingen. Het komt er in het kort op neer, dat er geen procedures zijn gevolgd waar meervoudige onderhandse procedures hadden moeten worden gevolgd. Eén van de belangrijke redenen waarom offerteprocedures worden uitgevoerd, is het borgen dat er geen sprake is van non-discriminatie, dat aanbieders niet worden uitgesloten, maar ook dat er niet teveel betaald wordt. Dat niet economisch de meest voordelige keuze gemaakt wordt. Hoe wordt geborgd dat non-discriminatie niet aan de orde is of dat er teveel wordt betaald? Verder voelt hij veel voor wat de heer Dieleman zegt om het niet verbinden van consequenties toe te passen voor de accountantsverklaring, maar wel vragen het door het college te laten uitwerken.

Mevrouw Van Olst sluit zich volledig aan bij vorige sprekers. De hamvraag blijft: wordt herhaling voorkomen? Daar is zij benieuwd naar.

De heer Van der Stad sluit zich ook aan bij de vorige sprekers. Hij is er met name benieuwd naar of er een verbeteringslag gemaakt gaat worden. Kan hier een toezegging op komen?

De ambtenaar zegt, dat het stuk op tafel ligt, omdat intern gecontroleerd wordt op het naleven van het inkoop- en aanbestedingsbeleid, juist om ervan te leren. De analyse en verbeterpunten die hieruit voort komen m.b.t. meerjarige overeenkomsten, raamcontracten, verlengingen, hoe wordt de waarde bepaald van de opdracht e.d. worden in gang gezet. De wethouder zal hier op terug komen. De CU constateert een hoog aantal fouten, maar wil hier geen consequenties aan verbinden voor de jaarrekening 2017. Het besluit is bewust wat klein gehouden, zonder in te gaan op het vervolgtraject dan alleen het voorstel om

er m.b.t. de jaarrekening geen consequenties in financiële zin aan te verbinden voor het oordeel van de accountant. Het is nooit bedoeld om er niet van te leren en om het in de toekomst zo te blijven doen. Mochten er zorgen zijn, dan hoopt hij dat die weg genomen worden. GL heeft grote zorgen m.b.t. het in control zijn van procedures. Juist om intern periodiek vast te stellen dat procedures en gemaakte afspraken worden nageleefd, doet de gemeente jaarlijks interne controles. Het gaat dan om een heel breed scala aan onderwerpen. Soms ligt het accent op een bepaald vraagstuk. Dit jaar heeft het gelegen bij inkoop en aanbesteding. Dat is gebeurd in overleg met de accountant, zoals afgesproken in de laatste BAC van 2017. M.b.t. inhuur van personeel zijn wat zaken gewijzigd in de EU regelgeving. GL maakte met name hier een opmerking over. In den lande loopt men op tegen vraagstukken aan, bijvoorbeeld als men bij dezelfde leverancier verschillende mensen ad hoc inhurt. Moet dit in een raamovereenkomst gezet worden? Moet dit geclusterd worden? Hierover is juridisch overleg met een extern kantoor over geweest. Deze geeft aan, dat het niet zwart/wit is. Niet alles kan op één hoop gegooid worden; er moet over nagedacht worden. Dit is één van de verbeteringen voor het komende jaar. Op organisatieniveau wordt gekeken wat er ingekocht wordt. Per afdeling worden er spend analyses gedaan; wat er wordt uitgegeven. Soms is het beter om te kijken wat er samengevoegd kan worden over de afdelingen heen. De heer Heijdra zegt, dat het college aan de raad vraagt om geen consequenties te verbinden aan de afwijkingen t.a.v. het inkoop- en aanbestedingsbeleid. Hij is erg benieuwd naar het juridisch advies. Mogelijk kan de wethouder dit toezeggen m.b.t. het eerste voorbeeld in de achterliggende notitie. Daar staat dat de procedure een meervoudig onderhandse aanbesteding had moeten zijn ofwel een Europese aanbesteding. Als achteraf blijkt, dat het toch een Europese aanbesteding had moeten zijn, dan wordt de raad gevraagd om een onrechtmatig besluit te nemen, namelijk een besluit dat ter vernietiging moet worden aangedragen bij de Kroon. Er wordt gevraagd om regels van de hogere overheid opzij te zetten. De ambtenaar zegt dat dit niet de intentie van dit besluit is. Het gaat om de eigen inkoopregels. Als het mogelijk om een EU aanbesteding zou gaan. Naast de interne inkoopregels is integraal gecontroleerd op de naleving van Europese aanbestedingen, waarbij ook meerjarig is gekeken. Gebleken is, dat veel zaken onzeker zijn op dit vlak, omdat er weinig jurisprudentie is, weinig zwart/wit. De accountant geeft aan, dat het een onzekerheid is. Stel dat mogelijk de conclusie is, dat het een Europese aanbesteding zou moeten zijn, dan telt het mee als onzekerheid. Er wordt niet gevraagd om dat goed te keuren. Er wordt gevraagd om goed te keuren, daar waar het om afwijkingen t.o.v. het interne beleid gaat, waar het geen EU aanbestedingen betreft. Dit besluit zou rechtmatig genomen kunnen worden. De heer Heijdra snapt dit. Maar deze zou uitgezonderd kunnen worden, omdat deze het risico bevat m.b.t. een Europese aanbesteding. Het zou mee kunnen tellen bij de tekortkoming. Het beperkt het effect op de tolerantiegrens voor de accountant. De raad zou er nader onderzoek naar kunnen laten doen. De ambtenaar zou nog naar de formulering van het besluit kunnen kijken. Het zou zo geformuleerd kunnen worden, dat de raad geen consequenties verbindt aan het afwijken van het interne beleid. Als er sprake is van afwijken van hogere regelgeving kan de raad het niet goedkeuren. Mocht één van de waarnemingen alsnog worden aangemerkt als onzekerheid van het Europese aanbestedingsbeleid dan zou de accountant het mee moeten nemen. Hij gaat ervan uit, dat de accountant dit dan ook doet. Het loopt dan mee in de controle.

De ambtenaar begrijpt dat de PvdA, WIJ en D66 met name willen weten hoe er follow up aan gegeven wordt. De VVD vraagt hoe geborgd wordt, dat er niet teveel betaald wordt als er niet aanbesteed wordt. Dat is een terechte vraag, want dat is de reden waarom er aanbestedingsregels opgenomen worden. Er kan geen garantie gegeven worden dat er niet teveel wordt betaald als er geen procedure is nageleefd. In de meeste situaties, waarbij één op één wordt aanbesteed, wordt wel gecheckt of er sprake is van een marktconform uurtarief. Het ligt bij de afdelingshoofden en teammanagers dat er niet teveel wordt betaald. Dit betekent wel, dat de interne spelregels nageleefd moet worden.

Wethouder Fortuyn denkt dat het gehele gevoel in de BAC is, dat er een verklaring gewenst is vanuit het college. Het is belangrijk, dat daarin aangegeven wordt welke maatregelen het college denkt te kunnen nemen. Er zijn tips gegeven, zoals een raamcontract. De oplossingsrichting moet aangegeven worden, zodat de gemeente ook op dit dossier in controle is. Die toezegging wil de wethouder doen. De raad krijgt antwoord voor de raadsvergadering van 31 mei 2018. De raad kan dan besluiten om er al dan niet een hamerstuk van te maken. In het stuk staat, dat het soms een praktisch gegeven is om het op een bepaalde wijze te doen. Als de gemeente een medewerker wil inhuren bij een bureau, waar ooit een aanbesteding op geweest is, waar prijs is afgesproken en waar goede ervaringen mee zijn, dan wordt hij of zij ook ingezet bij een ander project. Het gaat dan om een ander project, maar om hetzelfde bureau. Het college ziet deze problemen. In de praktijk loopt de gemeente misschien steeds vaker tegen dit soort problemen aan, omdat het beperkte aanbod in de markt de gemeente dwingt om het zo te doen. De wethouder noemt het onderhoudscontract m.b.t. pompen en riolering. Hierbij gelden voorrijdtarieven, uurtarieven en herstellatarieven. Dit contract is voor 5 jaar afgesloten, maar na 4 jaar blijkt, dat het over de EU aanbesteding heen gaat. Van tevoren is niet bekend wat het kost. Dit zijn praktische problemen. Het college probeert handelingsvrijheid te krijgen, waarbij het gaat om een collegebevoegdheid. Het

college gaat wel proberen het goed onder controle te krijgen en het scherp te houden. Maar het college wil ook een bepaalde handelingsvrijheid en het afvangen met raamcontracten of andere manieren om dit te tackelen.

Tweede termijn

De heer Meester bedankt de wethouder voor zijn toezegging. Hij vindt het belangrijk, dat de zaak netjes wordt afgehandeld. Hij gaat ervan uit, dat er te goeder trouw gehandeld is en hij hoopt, dat dat bevestigd wordt door de verklaring van het college. L3B staat geen al te zware maatregelen voor, maar hij wil wel in beraad houden, dat L3B een amendement indient op het voorgestelde besluit. De inhoud hangt af van wat het college zegt.

De heer Dieleman vindt de beantwoording helder. Hij wacht de brief van het college en het amendement van L3B graag af.

De heer Heijdra is ook blij met de toezegging van de portefeuillehouder. Is het college voornemens om een collegeregeling van inkoop en aanbesteding te gaan maken? Dat is de consequentie van hetgeen voor ligt. De heer Meester merkt op, dat het een zaak van de raad is om al of niet te besluiten dat het een raadsregeling is. Het college kan niet besluiten om het uit handen van de raad te nemen. De heer Heijdra snapt dit. Gegeven de redenering zou het in de lijn der verwachtingen liggen dat het college een voorstel aan de raad doet om dit over te nemen. Hij is erg benieuwd of dit het voornemen van het college is. Als hij dit bedoelt, vindt de heer Meester het prima. Het is wel belangrijk om op te letten hoe dingen geformuleerd worden. Als het geformuleerd wordt, dat het college het uit handen van de raad gaat nemen, dan protesteert hij.

De heer Azzouzi bedankt de ambtenaar en wethouder voor de beantwoording. Hij wacht de toezegging af.

De voorzitter constateert, dat de wethouder een toezegging heeft gedaan om een verklaring af te geven m.b.t. de toekomst. De heer Meester wil eerst die verklaring afwachten. Als de verklaring niet de mening van L3B dekt, dan dient L3B een amendement in. De voorzitter stelt voor om er een hamerstuk van te maken. Als L3B een amendement in wil dienen, wordt het een bespreekstuk. De commissie stemt hiermee in. De heer Heijdra wil ook de toezegging van de wethouder afwachten in de afweging om er een hamerstuk of bespreekstuk van te maken. De voorzitter stelt voor om er nu een hamerstuk van te maken. Mocht blijken dat dit nodig is, kan er bij aanvang van de raadsvergadering een bespreekstuk van gemaakt worden. De commissie gaat hiermee akkoord.

5. Rondvraag en sluiting

Er zijn geen rondvragen. De voorzitter dankt aanwezigen voor alle beraadslagingen en sluit deze openbare vergadering om 20.30 uur. Aansluitend aan deze vergadering is er een besloten vergadering van de commissie BAC.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.